

**Cyfarfod Grŵp Rhywogaethau Anfroddorol Goresgynnol
Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru**

Tŷ Ladywell, Y Drenewydd

27ain Tachwedd 2013

COFNODION DRAFFT

Yn bresennol

Dave Thomas	DT	Llywodraeth Cymru
Richard Poole	RP	Dŷr Cymru
Kathleen Carroll	KC	Llywodraeth Cymru
Julian Thomas	JT	Llywodraeth Cymru
Neville Rookes	NR	CLILC
Nick Bialynicki - Birula	NBB	CNC
Lizzie Wilberforce	LW	Ymddiriedolaeth Natur
Niall Moore	NM	GB - NNSS
Colin Charman (dros y ffôn)	CC	CNC
Chris Tucker (dros y ffôn)	CT	CNC
Gabe Wyn	GW	CNC

Ymddiheuriadau

Dan Forman	Prifysgol Abertawe
Nigel Ajax-Lewis	Ymddiriedolaeth Natur
Sean Hathaway	SCC
Jo Hughes	CNC
Paul Stebbing	CEFAS
Judith Oakley	Oakley Intertidal
Sarah Bird	Sw Caer
Mike Morris	Ymddiriedolaeth Afonydd Hafren
Dave Thorpe	CNC
Matthew Ellis	CNC
Anthony Hicks	Llywodraeth Cymru

Gwesteion:

Tamsin Brown, Llywodraeth Cymru

Jennifer Kelly, Cyfoeth Naturiol Cymru

1. Croeso, cyflwyniadau, ymddiheuriadau a rhoi gwybod am eitemau Unrhyw Fusnes Arall (Cadeirydd)

Estynnodd DT groeso cynnes i bawb oedd yn bresennol.

2. Camau gweithredu a chofnodion o'r cyfarfod blaenorol

Cytunwyd bod cofnodion y cyfarfod blaenorol yn gofnod cywir a byddent yn cael eu cyhoeddi ar wefan y Bartneriaeth gan Lywodraeth Cymru. Mae'r rhan fwyaf o'r camau gweithredu o gyfarfod mis Mehefin wedi cael eu cwblhau bellach, gyda'r camau gweithredu eraill naill ai'n cael sylw mewn eitemau ar yr agenda neu'n parhau. Gweler isod:

Cam gweithredu 2 – Pawb i gymharu canlyniadau astudiaeth y Gwasanaeth Datblygu a Chynghori Amaethyddol gyda gwaith blaenoriaethu i alluogi enghreifftiau wedi'u gweithio, gan ddefnyddio'r offeryn rheoli risg a ddatblygwyd, i gael ei ddarparu i Lywodraeth Cymru.”	Cynnydd
Cam gweithredu 13 – Pawb i ystyried lle mae potensial i roi cyhoeddusrwydd i Fylchau Tystiolaeth y Bartneriaeth.	I'w drafod yn ddiweddarach.
Cam gweithredu 17 CT a MMcC i sicrhau bod yr is-grŵp Rhododendron yn cyfarfod cyn y cyfarfod nesaf ym mis Tachwedd a rhoi adborth yn y cyfarfod) i gael ei fwrw ymlaen i'n cyfarfod ym mis Chwefror 2014.	Bydd CT yn cysylltu â chadeirydd pob grŵp Ecosystem i gael enwau aelodau sydd â diddordeb mewn ymaelodi â'r grŵp ac yna'n ceisio trefnu cyfarfod i fwrw ymlaen â'r cam gweithredu.

Cam gweithredu 1 – Llywodraeth Cymru i lanlwytho Cofnodion y cyfarfod blaenorol i wefan y Bartneriaeth.

3. Diweddariadau'r Undeb Ewropeaidd/y Deyrnas Unedig/Prydain Fawr (Ysgrifenyddiaeth Rhywogaethau Anffroddol Prydain Fawr (GB NNS) ac CNC)

Yr Undeb Ewropeaidd/y Deyrnas Unedig

Rhoddodd NM drosolwg. Roedd Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn ystyried ei hymateb i gynnig gan y Comisiwn Ewropeaidd am Reoliad a gyhoeddwyd ar 9 Medi 2013 ar atal a rheoli cyflwyno ac ymlodiad rhywogaethau goresgynnol estron. Ar hyn o bryd, roedd y cynnig yn awgrymu un lefel o rwymedigaethau mewn perthynas â nifer fwyaf o 50 o rywogaethau nad ydynt yn frodorol i unrhyw ran o'r Undeb Ewropeaidd ac sy'n peri pryder yn yr Undeb, a rhwymedigaethau llai mewn perthynas â'r holl rywogaethau goresgynnol eraill gan gynnwys rhywogaethau sy'n frodorol mewn o leiaf un Aelod-wladwriaeth ond sy'n oresgynnol mewn mannau eraill. Mae tri gweithgor wedi cael eu sefydlu yn y Deyrnas Unedig i ystyried materion technegol, materion rhanddeiliaid a materion polisi.

Prydain Fawr

Rhoddodd NM ddiweddariad i'r aelodau am y materion allweddol sy'n cael eu hystyried ar hyn o bryd gan Fwrdd Rhaglen Rhywogaethau Anffrodorol Prydain Fawr, a gyfarfu ar 29 Hydref 2013, gan gynnwys cynlluniau gweithredu ar rywogaethau goresgynnol ar gyfer cimwch yr anfon, dail-ceiniog arnofiol, crymanbig y deml a brân y tai.

Adolygiad Prydain Fawr – rhoddodd CC adborth ar y gweithdai o dan arweiniad DEFRA a ganolbwyntiodd ar atal rhywogaethau anffrodorol goresgynnol ac ymwybyddiaeth ohonynt.

Cam gweithredu 2. CC i ddsbarthu diweddariadau yn dilyn dau weithdy adolygu strategaeth rhywogaethau anffrodorol goresgynnol Prydain Fawr a gynhaliwyd yn Defra ar atal rhywogaethau anffrodorol goresgynnol ac ymwybyddiaeth ohonynt.

Cam gweithredu 3. NM i ddsbarthu'r arweiniad i ddeddfwriaeth yr Undeb Ewropeaidd yr oedd Trevor Salmon (Defra) wedi'i gynhyrchu ynghylch Rheoliad Arfaethedig yr Undeb Ewropeaidd ar rywogaethau goresgynnol estron.

Cam gweithredu 4. DT i drefnu cyfarfod gyda Craig Lee (Defra) i drafod sut y gellir cynnwys gwaith ar rywogaethau anffrodorol goresgynnol yng Nghymru yn yr adolygiad o strategaeth rhywogaethau anffrodorol goresgynnol Prydain Fawr. Unrhyw sylwadau gan aelodau at DT erbyn 15^{fed} Ionawr.

4. Gweithdy Rhywogaethau Anffrodorol Goresgynnol yng Nghynhadledd y Bartneriaeth

Rhoddodd NBB drosolwg o'r gweithdy "INNS – the darker side of connectivity" a drefnwyd gan CNC a Llywodraeth Cymru yng Nghynhadledd Bioamrywiaeth Cymru ar 18 Medi 2013. Daeth nifer dda i'r gweithdy a rhoddwyd sylw i faterion morol, d r croyw a daearol. Roedd y cynadleddwyr yn pryderu mwyaf am godi ymwybyddiaeth o rywogaethau anffrodorol goresgynnol. Mae pobl yn awyddus iawn i wneud mwy ac mae yna lawer o ymwybyddiaeth ymysg y cyhoedd. Cafwyd adborth cadarnhaol oddi wrth rhanddeiliaid.

5. Cadeiryddion Grwpiau Arbenigwyr Ecosystemau a Rhywogaethau Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru

Dywedodd DT ei fod wedi mynd i gyfarfod Cadeiryddion Grwpiau Arbenigwyr Ecosystemau a Rhywogaethau y Bartneriaeth ar 28 Hydref 2013 lle rhoddodd ddiweddariad i'r Cadeiryddion ynghylch Rheoliad Arfaethedig yr Undeb Ewropeaidd ar rywogaethau goresgynnol estron.

Roedd Grŵp Llywio'r Bartneriaeth wedi cael ei ddisodli gan Fwrdd Strategaeth a fyddai'n ysgwyddo'r rhan fwyaf o gylch gorchwyl yr hen Grŵp Llywio. Câi aelodaeth y Grŵp Strategaeth a Chadeiryddion Grwpiau'r Bartneriaeth ei diwygio, lle bo'n briodol, i sicrhau y cynhwysir sefydliadau oedd yn cael eu cynrychioli ynghynt ar y Grŵp Llywio. Felly mae'n bosibl y bydd Cadeiryddion Grwpiau'r Bartneriaeth yn cynnwys Cadeirydd Rhwydwaith/Partneriaeth/Fforwm Bioamrywiaeth Lleol/Rhanbarthol er mwyn sicrhau y cedwir cysylltiadau lleol.

Cam gweithredu 5. Aelodaeth a chylch gorchwyl diwygiedig i gael eu hystyried yng nghyfarfod y Gweithgor ym mis Chwefror 2014.

Yn dilyn adroddiad Sefyllfa Byd Natur (bywyd gwyllt "yn wynebu argyfwng" yng Nghymru) cyhoeddodd y Gweinidog Adnoddau Naturiol a Bwyd yn Sioe Frenhinol Cymru y byddai cronfa werth £6 miliwn ar gael i gefnogi prosiectau natur. Cytunodd y Cadeiryddion y dylai Grwpiau Arbenigwyr Ecosystemau a Rhywogaethau ddarparu cynrychiolydd yng ngweithdai Llywodraeth Cymru i ymgysylltu â grwpiau bioamrywiaeth lleol a'u cynorthwyo a'u galluogi i ddatblygu cysyniadau a syniadau i'w cyflwyno i'r gronfa. Gan fod y gweithdai wedi ddarparu cyfle i randdeiliaid rannu eu meddyliau gydag eraill ac edrych ar synergeddau thematig neu ofodol, partneriaethau posibl ac ymarferoldeb, cytunodd yr aelodau y dylai'r Gweithgor Rhywogaethau Anffrodorol Goresgynnol hefyd gymryd rhan yn y broses. Wedyn cafwyd trafodaeth ynghylch y meini prawf a pha gynlluniau fyddai'n cael cymorth. Mae gweithdai i drafod dyrannu'r arian hwn wedi cael eu trefnu ym Merthyr, Caerdydd, Aberystwyth a Llandudno. Ystyriwyd hefyd sut y gallai'r grŵp fwydo a chyfrannu syniadau.

Cam gweithredu 6. DT i gynrychioli'r Gweithgor Rhywogaethau Anffrodorol Goresgynnol yng Ngweithdy Llywodraeth Cymru ar y Gronfa Natur i gael gwybodaeth am y Gronfa Natur werth £6 miliwn a gyhoeddwyd gan y Gweinidog Adnoddau Naturiol a Bwyd yn Sioe Frenhinol Cymru.

6. Y Gyfarwyddeb Fframwaith Strategaeth Forol

Croesawodd y Cadeirydd Tamsin Brown i'r cyfarfod. Rhoddodd hi wybodaeth gefndir am y Gyfarwyddeb Fframwaith Strategaeth Forol, sydd â'r nod o greu mesurau i gyflawni neu gynnal Statws Amgylcheddol Da ym moroedd Ewrop erbyn 2020. Gwahoddwyd yr aelodau i gwblhau'r matrices rhaglen mesurau ar gyfer Disgrifydd 2 a rhoi adborth.

Cam gweithredu 7. Tamsin Brown i ddsbarthu fersiwn derfynol o fatrics rhaglen mesurau'r Gyfarwyddeb Fframwaith Strategaeth Forol.

7. Life Natura 2000

Croesawodd y Cadeirydd Jennifer Kelly i'r cyfarfod. Rhoddodd hi gyflwyniad i Raglen Life Natura 2000 ar gyfer Cymru. Wedyn cafwyd trafodaeth ynghylch y posibilrwydd o orgyffwrdd gyda chynlluniau eraill, ac ar ba adeg y byddid yn rhoi gwybod i randdeiliaid. Ystyriwyd y posibilrwydd o gysylltu prosiectau'r Gyfarwyddeb Fframwaith Strategaeth Forol, y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr a Life Natura 2000 er mwyn sicrhau bod y camau gweithredu'r un peth.

Cam gweithredu 8. JK i ddarparu copi drafft o'r Cynllun Gweithredu â Thema Rhywogaethau Anffroddol i'r grŵp ei ystyried.

8. Cynllunio Ail Gylch y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr

Rhoddodd NBB drosolwg o Ail Gylch y Cynllun Rheoli Basn Afon ar gyfer 2015 - 2021 a'r ymgynghoriad a gynhelir cyn bo hir (o fis Gorffennaf 2014 ymlaen). Uchelgais CNC dros gyrrff dŵr Cymru yw sicrhau 50% statws "Da" erbyn 2015 a chyflawni amcanion ar gyfer Natura 2000, Dŵr Ymdrochi a safleoedd gwarchoddedig eraill. Mae Cynlluniau Rheoli Basn Afon Ail Gylch y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr yn gyfle allweddol i nodi camau gweithredu blaenoriaethol y mae angen eu cyflawni mewn perthynas â rhywogaethau anffroddol goresgynnol ac anogodd NBB yr Aelodau i gymryd rhan lawn yn y broses. Dylai'r Gweithgor gefnogi mewnbwn sy'n gysylltiedig â rhywogaethau anffroddol goresgynnol i'r broses ymgynghori wrth iddi ddatblygu, er mwyn helpu i sicrhau camau gweithredu priodol yn y Cynlluniau Rheoli Basn Afon statudol.

Cam gweithredu 9. NBB i anfon ymlaen ddolenni a phapurau ynghylch Cynllunio Ail Gylch y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr.

9. Diweddariad ar brosiectau'r Gronfa Ecosystemau Gwydn

Rhoddodd NM ddiweddariad i'r Aelodau. Cafwyd 97 o geisiadau, 13 ohonynt yn ymwneud â rhywogaethau anffroddol goresgynnol. Mae 3 phrosiect sy'n ymwneud â rhywogaethau anffroddol goresgynnol (Aber Afon Dyfrdwy, Marinas Cymru ac Arfordir Calchfaen Gŵyr) wedi cael eu cymeradwyo.

Cam gweithredu 10. CT i ddsbarthu dolen i'r diweddariad ar brosiectau'r Gronfa Ecosystemau Gwydn.

10. Rhaglen Weithredu / Cynllun Gwaith Rhywogaethau Anffroddorol Goresgynnol 2013-2015

Canmolodd DT Alys Morris am ddatblygu Cynllun Gwaith Grŵp Rhywogaethau Anffroddorol Goresgynnol y Bartneriaeth fel dogfen “fyw” a gwahoddodd yr Aelodau i lenwi'r cynllun gwaith mewn perthynas â phob un o'r gweithgareddau a restrir (ac i awgrymu gweithgareddau eraill). Wedyn cafwyd trafodaeth ynghylch faint o wybodaeth / manylion yr oedd angen ei gofnodi ar y Cynllun Gwaith. Ystyriwyd ychwanegu'r canlynol: mecanwaith ymateb cyflym, sefydliadau eraill a swyddogion arweiniol i gael eu nodi, rhoi i mewn y Gyfarwyddeb Fframwaith Strategaeth Forol, Natura 2000 a'r Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr, is-grwpiau, amserlen o dan deddfwriaeth a chyfathrebu. Awgrymwyd y dylid sefydlu Grŵp Gorchwyl a Gorffen.

Cytunwyd y byddai cyfathrebu'n sylfaenol i'r gwaith o gyfleu negeseuon allweddol ynghylch rhywogaethau anffroddorol goresgynnol.

Mae NBB yn datblygu deunydd addysg ar rywogaethau anffroddorol goresgynnol i grwpiau ieuenctid fel y Sgowntiaid.

Cam gweithredu 11. Pawb – Awgrymwyd y dylid sefydlu Grŵp Gorchwyl a Gorffen i adrodd ar Raglen Weithredu / Cynllun Gwaith Rhywogaethau Anffroddorol Goresgynnol 2013- 2015 yn y cyfarfod ym mis Mehefin nesaf. Cytunwyd y byddai pawb yn edrych ar y Cynllun Gwaith cyn y cyfarfod nesaf fel y gellir ei ail-ddrafftio i wella ei strwythur ac i gynnwys “Cerrig Milltir” ac ati ar gyfer pob gweithgaredd. Llywodraeth Cymru i gynnwys amserlenni deddfwriaeth yn y Cynllun Gwaith.

Cam gweithredu 12. NM a Lucy Cornwell, GB NNS, i drefnu sesiwn ar gyfer y cyfarfod ym mis Chwefror 2014 ar sut mae'r cyfryngau a chyfathrebu'n sylfaenol i gyfleu negeseuon ynghylch rhywogaethau anffroddorol goresgynnol.

Cam gweithredu 13. Pawb - erbyn 13 Rhagfyr, darparu materion priodol mewn perthynas â rhywogaethau anffroddorol goresgynnol i DT a'i Ddirprwy Gyfarwyddwr eu codi gydag uwch gydweithwyr yn CNC.

Cam gweithredu 14. CT i baratoi cynllun ymateb gweithredu mewn perthynas â gwiwerod rhesog Siberia erbyn diwedd mis Ionawr.

Cam gweithredu 15. Pawb – cysylltu ag NBB os ydych chi'n gwybod am unrhyw gynlluniau sy'n cynhyrchu deunyddiau addysgol ar rywogaethau anffroddorol goresgynnol.

11. Bylchau yn y dystiolaeth am rywogaethau anffroddorol goresgynnol

Mae'r Prosiectau Ymchwil a Gynigir yn darparu cyfleoedd i gymuned ymchwil y Deyrnas Unedig lenwi bylchau tystiolaeth blaenoriaethol a godir gan y sector amgylcheddol yng Nghymru.

Mae angen i'r Gweithgor ystyried y sylwadau a roddir yn ymyl pob un o'r bylchau yn y dystiolaeth am rywogaethau anffroddorol goresgynnol. Ar gyfer rhywogaethau

anffroddorol goresgynnol, rydym wedi rhestru ein rhywogaethau â blaenoriaeth, ond mae angen i ni nodi'r mater(ion) penodol y mae angen mynd i'r afael ag ef / â hwy. Er enghraifft, ble mae'r broblem; a yw'r rhywogaeth anffroddorol oresgynnol yn lledu; pa niwed ecolegol sy'n cael ei wneud; pa mor gyflym mae'r rhywogaeth anffroddorol oresgynnol yn bridio; ble mae'r safleoedd y mae angen eu gwarchod, ac ati? Hefyd mae angen i'r Gweithgor lunio cwestiynau a darparu manylebau prosiectau, trwy Brosiectau Ymchwil a Gynigir, gan nodi pa rai sydd â blaenoriaeth "Uchel", "Canolig" neu "Isel". Mae Cynllun Datblygu Gwledig Cymru 2014- 2020 yn cael ei ddrafftio ar hyn o bryd ac yn cynnig cyfle i gynnwys ymwybyddiaeth a champau gweithredu mewn perthynas â rhywogaethau anffroddorol goresgynnol.

Cam gweithredu 16. GW i ddsbarthu rhestr ymchwil y Cyngor Prydeinig-Gwyddelig ar Fylchau yn y Dystiolaeth am rywogaethau anffroddorol goresgynnol i'r holl aelodau.

Cam gweithredu 17. Pawb, mewn perthynas â Phrosiect Bylchau Tystiolaeth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru, i gynnig sylwadau ar y gweithgareddau a restrir ar y daflen dystiolaeth, erbyn 31 Ionawr.

12. Diweddariadau gan bartneriaid

Rhoddodd aelodau ddiweddariadau ar waith diweddar ar rywogaethau anffroddorol goresgynnol oedd yn cynnwys: y chwistrell fôr garped ym marina Caerdybi, clymog Japan yn Abertawe, Jac y Neidiwr, y wiwer lwyd, misglod rhesog, gwyddau Canada, crafanc-yr-afon a briallu'r d r.

Cam gweithredu 18. Pawb i ddarparu diweddariadau gan bartneriaid cyn y cyfarfod nesaf.

13. Eitemau busnes ar gyfer cyfarfodydd 2014

Unrhyw eitemau busnes ar gyfer 2014 i gael eu cyflwyno i DT erbyn 31 Ionawr.

14. Unrhyw fusnes arall

Dim.

15. Dyddiadau cyfarfodydd yn y dyfodol

- 26 Chwefror 2014 Ystafell Tan y Bwlch, Llywodraeth Cymru, Rhodfa Padarn, Aberystwyth.
- 25 Mehefin 2014 Ystafell Dyfi, Llywodraeth Cymru, T Ladywell, Y Drenewydd.
- 26 Tachwedd 2014 Ystafell Dyfi, Llywodraeth Cymru, T Ladywell, Y Drenewydd.